

Avalik pöördumine

Meie, Tartumaa loodusainete õpetajad pöördume ministeeriumi poole oma murega seoses kavandatava haridusreformiga. Eesti hariduses on palju probleeme, mis vajavad lahendamist, kuid küsimus on selles, kuidas neid lahendada nii, et tulemus rahuldaks kõiki osapooli: riiki, omavalitsusi, lapsevanemaid, õpilasi ja ka õpetajaid. Anname omale selgelt aru, et praegu jätkab gümnaasiumis oma õpinguid liiga palju õpilasi. Paljude jaoks on gümnaasium kui lapsepõlve pikendus enne tõsiste valikute tegemist. Samas ei saa reformida haridust sunniviisiliselt ja jõuga, sest see otsus puudutab suurt osa riigi elanikkonnast ja seega peaks otsuseid tehtama demokraatlikult. Haridusreformi sisu ja eesmärgid, nii lähemad kui kaugemad, samuti ka majanduslikud, tuleb enne kõigile osapooltele väga üksikasjalikult lahti rääkida. Seda pole kahjuks siiani tehtud. Soovime, et enne reformi läbiviimist kaalutakse põhjalikult järgmisi aspekte, mis kaasnevad põhikooli ja gümnaasiumi lahutamise

- Poolleiolev kutseharidusreform
Riik on teinud suuri kulutusi kutsehariduse tehnilise baasi täiendamiseks, samas on reformimata kutsehariduses üldhariduse osa. Eriala valikud pärast põhikooli lõppu on väga piiratud. Riigil on vaja väga heade oskustega tööjõudu, aga veel rohkem vajavad seda eraettevõtjad. Kutseharidusse tuleks kaasata eraettevõtlus nii, nagu seda tehakse näiteks Norras. Algatus ehk koostööpakkumine peaks tulema riigi poolt, sest Eesti ettevõtted on siiski üsna väikesed. Läbi tuleks mõelda ka see pool, kuidas hea erialase, eriti tehnilise ettevalmistusega noor saaks jätkata oma haridusteed kõrgkoolis soodustingimustel.
- Kõrghariduse rahastamine
Kõrgharidus on meie arvates selgelt alarahastatud ega muidu võetaks kõrgkoolidesse massiliselt inimesi riigieelarvevälistele (rahalistele) õppekohtadele. Meil ei ole vaja sellisel hulgal küsitava kõrgharidusega inimesi, kelle jaoks on tähtis vaid haridust tõendav dokument, mitte teadmised. Kui kõrgkoolid on sunnitud vastu võtma oma ellujäämise nimel samas mahus tudengeid, siis vastuseis haridusreformile ühiskonnas hoopis tugevneb ja õpetuse kvaliteet langeb veelgi.
- Õpilaste majutamine
Õpilaskodusid suuremal osal koolidel pole. Juba praegu on palju probleeme eluaseme hindadega Tartus, kus nn eliitkoolidesse sisse saanud õpilased ei saa oma õpinguid Tartus jätkata, sest elamiskulud on liiga kõrged. Nii nad lähevadki tagasi oma kodukohta. Nende arengu seisukohast on see kindlasti kaotus neile endale ja ühiskonnale.
- Kooli kui terviku lõhkumine
Kui gümnaasiumi osa suletakse, kaob paljudel õpilastel oma kooli tunne, seega ka oma kodukoha patriotism selle kõige paremas tähenduses. Paljude piirkondade jaoks tähendab gümnaasiumi kaotamine ka piirkonna väljasuremist, sest vanemad valivad elukohaks koha, kus haridus on kättesaadavam. Seega ei jätku õpilasi ka põhikooli ossa ja algab piirkonna (kooli) hääbumine. Õpetaja kvalifikatsioon langeb kui ta õpetab vaid põhikooli osas, sageli mitut erinevat ainet. Näiteks, kuidas on võimalik end võrdselt heal tasemel täiendada bioloogias,

geograafias, keemias, füüsikas? Kuidas leida aega ja raha enesetäienduseks? Kursuste ajal on õpetaja koolist ära. Kuidas asendada siis tunnid?

- Õpetajate töökoormus

Enamik aineõpetajaid ei saa ka 3 paralleeliga gümnaasiumis täiskoormusega töökohta, vaid on sunnitud jagama ennast heal juhul 2 halvema variandi korral 3-4 kooli vahel. Näiteks geograafiaõpetajal oleks uue õppekava rakendamise korral tagatud 3 paralleeliga gümnaasiumis vaid 6 tundi (praegu 9), bioloogil 9 tundi (praegu 12) jne. Sama probleem on ka põhikooli aineõpetajatega. Kui õpetaja on sunnitud täistöökohta saamiseks ka teisi aineid õpetama, kannatab sageli õpetuse kvaliteet.

Õpetajate koormuse probleemi aitab lahendada selline koolide

kooseksisteerimine, nagu see on Nõo Põhikooli ja Nõo Reaalgümnaasiumi korral. Ka on seal olemas õpilaskodu. Antud olukord on muidugi erandlik, sest põhikool on munitsipaalkool, gümnaasium aga riigikool.

- Klassijuhataja töö

Kuidas korraldatakse klassijuhataja töö, kui suur osa õpetajaid töötab kahes koolis? Seega on ta õpilastele kätte saadav 2-3 õppepäeval nädalas. Juba praegu on raske leida põhikooli klassidele klassijuhatajat, sest see on väga närvesööv, aega nõudev ja raske töö. Õpetajale ainuke lubatud õpilaste mõjutusvahend koolis peale isikliku eeskuju on hea sõna. Sõna mõju on arvestatav vaid individuaalse lähenemise korral ja see nõuab tohutult aega.

- Õpilaste individuaalse isikupära arvestamine

Õpilaskontingendi kiire vahetumine ei jäta võimalust jälgida ega suunata lapse arengut. Õpetaja ei ole võimeline iga aasta individuaalselt tundma õppima 150 uut õpilast (klassis 30 õpilast) olukorras kus tal on näiteks kaks kuni kolm ainetundi nädalas kahe õppeaasta jooksul.

Need seitse probleemi ei ole kindlasti veel kõik kitsaskohad. Praeguses haridussüsteemis on palju head, samas vajab iga süsteem korrastamist, et ajaga kaasas käia, kuid seda ei tohi teha kiirustades ja jõuga. Kool on natuke konservatiivne süsteem ja just tänu sellele pakub ta inimestele turvatunnet. Just sellepärast arvame, et muudatustele peab eelnema väga tõsine eeltöö ja muudatusi ei tohi teha selle pärast, et kunagi hiljem saaks oma nime ajalooaerialidest lugeda.

Tartumaa loodusainete õpetajad

Tartus

30. detsembril 2008

Ainesektsiooni juht Evi Piirsalu, Nõo Põhikool

Probleemi tõstatas ja mõtted pani kirja Maia Uibo, Ülenurme Gümnaasium